

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting med
anhållan om berättigande för landskapsstyrelsen
att med Oy Yleisradio Ab ingå avtal om upprät-
tande av en radiosändare på Åland.

Nº 24/1959,

Finlands Svenska Radioförbund, som i landet tillvaratager de svenska radiolyssnarnas intressen, har vänt sig till landskapets myndigheter med ett förslag om uppgörande av ett avtal mellan självstyrelsemyndigheterna å ena sidan och Oy Yleisradio Ab, som har ensamrätt för rundradiosändningar, å andra sidan, i syfte att en rundradiostation för ultrakortvågssändning skulle upprättas på Åland under förutsättning att tillräckliga garantier erhållas för att sändningarna bli svensk-språkiga.

Den tekniska utvecklingen inom radiotekniken har medfört, att man alltmer börjat använda sig av ultrakortvågssändningar (våglängder under 10 meter), vilka möjliggör mottagning utan nämnvärda störningar från ovidkommande radiosändare eller jonosfäriska förändringar. Detta medför emellertid, att en sändares räckvidd minskar till blott ett begränsat område, ty radiovågorna reflekteras icke av jonosfären utan fortplantas direkt från sändare till mottagare utan att i nämnvärd mån följa jordytans rundning. Härigenom har det blivit nödvändigt att uppföra ett stort antal sändare för att kunna tillfredsställa lyssnarna inom landet. Ehuru mottagningsförhållandena över havet äro gynnsammare än annars, är t.ex. fältstyrkan för Åbo-sändaren härstädes svag och återgivningen icke tillfredsställande utan dyrbara antennenläggningar.

Den tekniska utvecklingen medför emellertid också, att en s.k. ukv-sändare på Åland kan anses sända endast för radiolyssnarna inom landskapet. En sådan sändare kan alltså fungera såsom enspråkig då principen om sändarnas tvåspråkighet i detta fall saknar betydelse eftersom publiken är enspråkig. Förutsättningarna för åstadkommande av ett avtal med Oy Yleisradio Ab äro sålunda numera helt andra än tidigare under förutsättning att sändaren endast utnyttjar det s.k. ukv-området.

Med hänsyn till ovan nämnda omständigheter har landskapsstyrelsen ansett, att ett förslag till avtal med Oy Yleisradio Ab numera kan ges ett innehåll, som dels tillvaratager landskapets intressen på ett be-tryggande sätt, samtidigt som de invändningar, som tidigare gjorts från Oy Yleisradio Ab:s sida vid inofficiella diskussioner i denna an-gelägenhet, numera icke torde ha fog för sig, varför jämväl bolaget

-2-

borde kunna omfatta förslaget. De av Finlands Svenska Radioförbund framlagda synpunkterna ha därför i princip kunnat omfattas.

Landskapsstyrelsen anser, att godkännande av ovannämnda avtalsförslag icke är en sådan angelägenhet, som enligt gällande stadganden faller inom landskapsstyrelsens behörighet med mindre Landstinget särskilt berättigat landskapsstyrelsen härtill. Ärendet berör dessutom intimt principen om landskapets bevarande såsom enspråkigt svenskt och är av sådan bärvidd, att det icke kan betraktas som en förvaltningsåtgärd. De förvaltningsärenden, som anknyta sig härtill, d.v.s. beviljande av tillstånd att idka näring i landskapet samt möjligen erforderliga tillstånd att förvärva eller expropiera fastighet anser landskapsstyrelsen helt beroende av, om ett avtal av ovannämnt slag kan ingås.

Då det är meningslöst att från landskapets sida framlägga ett förslag, som icke kan antagas av Oy Yleisradio Ab, har landskapsstyrelsen utarbetat ett avtalsförslag på basen av de synpunkter Finlands Svenska Radioförbund framlagt, som tar hänsyn såväl till landskapets som Oy Yleisradio Ab:s intressen. Avsikten är att för Oy Yleisradio Ab framlägga förslaget i den form Landstinget kan omfatta detsamma att antagas oförändrat. Skulle förändringar påyrkas från Oy Yleisradio Ab:s sida, anser sig landskapsstyrelsen icke kunna ingå avtal utan att Landstinget därförinnan tagit ställning till det nya förslaget. I nedanstående förslag ha följande bestämmelser intagits för att tillvarataga landskapets intressen.

Den åländska sändarens verksamhet leds av ett programråd, bestående av fem av landskapsstyrelsen utsedda medlemmar. Programrådet har slutlig bestämmanderätt om de program, som Oy Yleisradio Ab önskar sända över den åländska sändaren. De lokala programmen, som sändas direkt eller inspelas vid den åländska studion för lokalutsändning, granskas av programrådet, dock med rätt för Oy Yleisradio Ab att utesluta program, eftersom Oy Yleisradio Ab har ställning som ansvarig utgivare. Den lokala programchefen, som bör stå i tjänsteförhållande till Oy Yleisradio Ab, skulle utses på förslag av programrådet. Han fungerar som programrådets ordförande, men utan rösträtt. Oy Yleisradio Ab skulle stå för samtliga kostnader i samband med verksamheten, då anslag härför icke kunna upptagas i landskapets budget.

Avtalet skulle gälla tillsvidare med en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. Skulle avtalet uppsägas och nytt avtal icke träffas före uppsägningstidens utgång, bör Oy Yleisradio Ab förbinda sig att under den tid intet avtal är gällande endast utsända de svenskspråkiga dags-

-3-

nyheterna, väderleksrapporterna, andakterna och gudstjänsterna ävensom de svenskspråkiga skolradioprogrammen över sändaren i landskapet.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsamt anhålla om

att Landstinget måtte berättiga landskapsstyrelsen att med Oy Yleisradio Ab benämnda bolag ingå ett avtal av följande lydelse:

A v t a l.

Mellan Oy Yleisradio Ab, nedan kallat bolaget, och Ålands landskapsstyrelse, har följande avtal träffats att gälla tillsvidare med ömsesidig uppsägningsrätt och sex (6) månaders uppsägningstid:

1. Bolaget är berättigat att inom landskapet uppföra en ultrakortvågssändare samt att inrätta en studiolokal i Mariehamn för inspelning och utsändning av rundradioprogram enligt nedanstående villkor. Innan bolaget vidtager med verksamheten införskaffar bolaget hos landskapsstyrelsen för verksamheten nödigt tillstånd att idka näring i landskapet Åland.

2. Landskapsstyrelsen tillsätter för ledning av sändarens verksamhet ett programråd, bestående av fem (5) medlemmar och två (2) suppleanter för dem. Av medlemmarna avgå vartannat år två (2) och vartannat år tre (3) och av suppleanterna avgår varje år en (1). Avgående medlem må icke omedelbart återväljas. Programrådet sammanträder minst varannan vecka på tid, som programrådet bestämmer i samråd med den lokala programchefen.

3. Bolaget antager en lokal programchef, som står i tjänsteförhållande till bolaget, på förslag av programrådet. Ställföreträdare för programchefen antages på samma sätt. Programchefen är ordförande i programrådet men äger icke deltaga i fattande av beslut.

4. Bolaget tillsänder programrådet varje vecka det program, som skall sändas under nästföljande fem (5) veckor. Programrådet har rätt att stryka program efter fri prövning, varvid bolaget skall utesluta sådant program ur sändningen över den åländska sändaren. Programrådet godkänner de program, som införs i stället för uteslutna program eller eljest sändas för sändarens lyssnare, dock sålunda, att programdirektören för bolagets svenskspråkiga sändningar har rätt att utesluta sådant program, om dess sändande står i strid med de allmänna principerna för bolagets utsändningar.

5. Programrådet är icke bundet av bolagets direktiv i andra avseenden än då det gäller den årsbudget, som bolaget fastställer för radiosändningarna i landskapet, samt förbud mot sändande av visst program

-4-

enligt p. 4.

6. Bolaget äger rätt att disponera studiolokalen för inspelning och upptagning av program för utsändning över andra radiosändare än sändaren i landskapet utan tillstånd av programrådet. Endast de program, som blivit godkända av programrådet, må bolaget vidare befordra över sändaren.

7. Bolaget står för samtliga kostnader för uppförande och inrättande av de i 1 punkten nämnda anläggningarna samt deras drift, funktionärernas avlöning, programrådets arvoden och de uppträdandes honorering, så ock andra utgifter, som kunna följa av rundradiosändningarna enligt detta avt/al.

8. Skulle detta avtal uppsägas av någondera parten och överenskomelse om nytt avtal eller avtalets fortsatta giltighet icke träffas inom uppsägningstiden, förbinder sig bolaget att därefter intill dess nytt avtal i vederbörlig ordning träffats icke över radiosändaren i landskapet utsända andra program än de svenskspråkiga dagsnyheterna, väderleksrapporterna, andaktsstunderna, gudstjänsterna och skolradio-programmen.

Helsingfors den

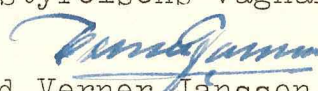
Mariehamn den

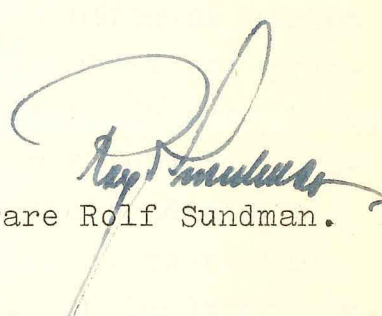
Oy Yleisradio Ab

På landskapsstyrelsens vägnar:

Mariehamn, den 16 september 1959.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Vicepresident Verner Jansson.

Landskapssekreterare Rolf Sundman.